O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
M.E.Po‘latov
2024 yil “ 29 ” 08

Ro‘yxatga olindi: №___
2024 yil “ 29 ” 08

BOSHQARUV TAFAKKURI TARIXI

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi: 70411201 – “Menejment” (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)

SAMARQAND – 2024

Fan/modul kodi	O‘quv yili	Semestr	Kreditlar
HISMT7,5	2024 - 2025	2	6
Fan/modul turi	**Ta’lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O’zbek/rus		6

1	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)**	**Mustaqil ta’lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Boshqaruv tafakkuri tarixi	72	108	180

2 **I. Fanning mazmuni**

Mamlakatimizning istiqboldagi rivojlanishini belgilab bergan “2017–2021-yillarda harakatlar strategiyasi” boshqaruvi davrida ham, O‘zbekistonning tinchlik, havfsizlik va barqaror ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti davrida ham, xalqaro integratsiyadagi faol hamkorligi yanada kuchayadi. Hayotimizga kirib kelayotgan ko‘plab xalqaro zamonaviy tajribalar, texnologiyalar zamonaviy boshqaruv muta-xassislarini talab qilmoqda. Bu yo„nalishda oliy ta‘‘limda “Boshqaruv tafakkuri tarixi” fanini mukammal o‘rganish muhim ahamiyatga ega.

Fanni o'rganishning asosiy maqsadi - Boshqaruv tafakkuri tarixining asosiy nazariy yondashuvlari, shuningdek, metodlar bilan tanishtirish.

Ushbu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

• boshqaruv tafakkurining mohiyati, turlari va boshqarish tafakkuri tarixidan kelib chiqib yangi imkoniyatlarni aniqlash;

• boshqaruv tafakkuri tarixi va jarayonlarining joriy tendentsiyalarini hisobga olish;

• boshqaruv tafakkurining tarixiy yutuqlaridan keng foyadalanish yo‘llarini aniqlash;

• boshqaruv tafakkurini rejalashtirish va maqsadlarini amalga oshirish bo'yicha tavsiyalarni ishlab chiqish.

3 **II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)**

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

Mavzu 1. Boshqaruv tafakkuri tarixi fanining nazariy asoslari

Boshqaruv tafakkuri tarixi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Menejmentning vujudga kelishi va rivojlanishi. Menejment amaliyoti tarixini davriylashtirish. Menejment sohasidagi axborot portlashi. Menejment nazariyasining rivojlanishi.

Mavzu 2. Menejmentning nazariy asoslari

Boshqaruv va menejment. “Boshqaruv”va “Menejment” tamoyillari. Menejment turlari va yo‘nalishlari bo‘yicha tarixiy rivojlanishi. Moliyaviy menejment. Innovatsion menejment. Savdo menejmenti. Savdo menejmentining usul va tamoyillari. Savdo menejmentining maqsad va vazifalari. Menejment tamoyillari. Menejment yondashuvlari. Boshqaruv

	Qo'shimcha adabiyotlar 4.Yuldashev N.Q., "Strategik menejment". O'quv-uslubiy majmua, T.: TDIU, 2017. – 400 b. 5.Папкова О.В. Деловые коммуникации [Электронный ресурс]: учебник / О.В. Папкова. - М.: Вузовский учебник:НИЦ ИНФРА-М, 2017. - 160 с. 6. Richard L.D. Management. Ninth edition. 2010. 7. Персональный менеджмент [Электронный ресурс]: учебник / С.Д. Резник, В.В. Бондаренко, Ф.Е. Удалов и др. - 5-е изд. - М.: НИЦ ИНФРА-М, 2016. - 590 с. 8. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент: Учебник для вузов по экон. спетс. и направл. –5-э изд.стереотип. –М.: Магистр.: ИНФРА. М.2014. –576с. **Axborot manbalari:** 9.www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy .10.bazasi. 11.https://e-qaror.gov.uz/ - elektron tizimi.
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O`quv uslubiy kengashining 2024-yil ___avgustdagi 1-sonli yig`ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№_____)
9	**Fan/modul uchun ma'sul:** Z.K.Raximov - SamISI "Menejment" kafedrasi v.b dotsenti.
10	**Taqrizchilar:** **Arabov N.U.** – SamDU "Inson resurslarini boshqarish" fakulteti kafedrasi mudiri, i.f.d., professor **Xalikulov O.E.** – "DIGITAL TRADING" MChJ direktori

usullari.

Mavzu 3. Qadimgi sharq va qadimgi sivilizatsiya davri boshqaruvi xususiyatlari

Boshqaruvning diniy ta'limotiga asosan nazariy tamoyillar. XIV –XVI asrlarda O'rta osiyoda boshqaruv ta'limotlarining rivojlanishi. Mesopotamiyada boshqarish elementlari. Qadimgi Misrda menejment elementlari. Qadimgi Xitoyda boshqaruv elementlari. Qadimgi Hindistonda boshqaruv elementlari. Sharq sivilizatsiyasining asosiy ijtimoiy -ma'daniy xususiyatlari.

Mavzu 4. Ilmiy menejment maktabi ta'limotlari

Sanoat kapitalizmi davrida boshqaruvning asosiy prinsiplari va usullari. Sanoat kapitalizmining shakllanish davrida boshqaruv g'oyalari. Robert Ouen, Charlz Babbij, Endryu Yurva Charlz Dyupin va Daniel MakKalem qarashlari. Ilmiy menejmentga asos solinishi. Ilmiy menejment maktabining shakllanishi va rivojlanishi. Ilmiy menejmentning asosiy tamoyillari. G.Gant: vazifalar va mukofotlarni shakllantirish tizimi. Frankva LillianJilbretlarning faoliyati. Garrington Emerson qarashlari.

Mavzu 5. Menejment klassik va ma'muriy maktabi

Boshqaruv ma'muriy maktabining asosiy qoidalari. Byurokratik tashkilotlar tushunchasi. G.Fayol-boshqaruv ma'muriy maktabining asoschisi. Maks Veberning byurokratiyasi. L.Gulik va L.Urvik asarlarida Fayol g'oyalarini rivojlantirilishi. Ma'muriy maktab vakillari G.Xopf, O.Sheldon va boshqalar tomonidan ilmiy ma'muriy maktabning rivojlantirilishi. Fayolning boshqarish tamoyillari.

Mavzu 6. Inson munosabatlari maktabining asosiy ta'limotlari

Inson munosabatlari maktabining asosiy qoidalari. Sanoat psixologiyasining otasi G.Munsterberg yondashuvlari. M.P.Follettning "Ishtirok etishni boshqarish" nazariyasi. Hotorn tajribalari. E.Mayoning ehtiyojlar nazariyasi. D.Mak-Gregorning «X» ва«U» nazariyasi. Ishdan qoniqishga ta'sir qiluvchi omillar.

Mavzu 7. Xulq-atvor maktabi

Xulq –atvor maktabi asosiy namoyondalari ilgari surgan asosiy qoidalarning xususiyatlari. Xulq-atvor maktabi tadqiqoti natijalarining zamonaviy menejmentda qo'llanilishi. Xulq-atvor maktabining kelib chiqishi. S. Bernard va uning nazariy qoidalari. Xulq-atvor maktabini rivojlantirishning asosiy ikkita yo'nalishi.

Mavzu 8. Tizimli maktab

"Tizimlarning umumiy nazariyasi"ning mohiyati. L.Bertalanffining g'oyalari va ularga A.A.Bogdanovning "Umumiy tashkiliy fan" g'oyasining ta'siri. "Vaziyatni boshqarish nazariyasi" tushunchasi. Ijtimoiy tizimlar nuqtayi nazaridan tashkiliy nazariya. P. Drukerning maqsadlar bo'yicha menejment tushunchasi (MBO).

Mavzu 9. Menejmentda vaziyatli yondashuv

Menejmentga vaziyatli yondashuvning mohiyati va uning asosiy qoidalari. Asosiy situatsion nazariyalar. Tashkilot ichidagi cheklovchi va cheklovchi omillar. Cheklov turlari.

Mavzu 10. Menejmentda jarayonliyondashuv

Menejment jarayon sifatida. Jarayonli yondashuv mualliflarining fikriga ko'ra boshqaruv funksiyalari. Menejment o'zaro bog'liq funksional jarayon sifatida. Menejmentga nisbiy jarayonli yondashuv maktabining tamoyillari.

Mavzu 11. Menejmentga nisbatan qiymatli yondashuv

Qiymatga asoslangan boshqaruv: asosiy tamoyillar va tushunchalar. Kompaniya qiymatini "yaratish" sikli. Haqiqiy qiymatni boshqarish tamoyillari. Kompaniyada qiymat menejmentini joriy etish bosqichlari. Kompaniyaning mafkuraviy, moddiy, hissiy, hayotiy muhim belgilari.

Mavzu 12. Zamonaviy boshqarish nazariyasi

Eski va yangi boshqaruv nazariyasini qiyoslash. Zamonaviy menejmentning dastlabki tushunchalari. XX asrda boshqaruv nazariyasi va amaliyotining rivojlanish bosqichlari. Operatsion boshqaruv. Tizimlar nazariyasi va tizimlarni boshqarish. Xaos nazariyasi.

III. Amaliy mashg'ulotlarlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Boshqaruv tafakkuri tarixi fanining nazariy asoslari
2. Menejmentning nazariy asoslari
3. Qadimgi sharq va qadimgi sivilizatsiya davri boshqaruvi xususiyatlari
4. Ilmiy menejment maktabi ta'limotlari
5. Menejment klassik va ma'muriy maktabi
6. Inson munosabatlari maktabining asosiy ta'limotlari
7. Xulq-atvor maktabi
8. Tizimli maktab
9. Menejmentda vaziyatli yondashuv
10. Menejmentda jarayonliyondashuv
11. Menejmentga nisbatan qiymatli yondashuv
12. Zamonaviy boshqarish nazariyasi

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:

1. Boshqarishning zamonaviy prinsiplari.
2. Boshqarishning tarixiy rivojlanishi va zamonaviy menejment.
3. Boshqaruv tafakkuri va xorijiy tajribalar.
4. Mamlakatimizda boshqaruv kadrlarini tayyorlashda zamonaviy yondashuvlar.
5. Kadrlar va ularni rejalashtirish.
6. Inson resurslarini boshqarish va rejalashtirish.
7. Boshqaruv tafakkuri – Yaponiya modeli.
8. Boshqaruv tafakkuri – Xitoyning zamonaviy modeli.
9. Zamonaviy boshqaruv tafakkuri.

10. Zamonaviy boshqaruv mexanizmlari.
11. Boshqaruv texnologiyalari va ulardan samarali foydalanish yo'llari.
12. Boshqaruv jarayonida axborot almashinuvi.

4

V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida magistr:

Bilish kerak:

- boshqaruv mexanizmlarini bilish;
- xodimlarni boshqarish tizimidagi o'ziga xos xususiyatlarini bilish

Qodir bo'lishi kerak:

- boshqaruvning zamonaviy nazariyasi mazmuni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lish;
- inson resurslarini rejalashtirish usullari haqida tasavvurga ega bo'lish;
- boshqaruv jarayonini amalga oshirish muammolari haqida tushunchaga ega bo'lish
- kasbiy va kasbiy yuksalish rejasini ishlab chiqishda boshqarish va tadqiqot faoliyati bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lish;
- boshqaruv mansabini oshirish jarayonida yuzaga keladigan muammolarni hal qila olish.

Egalik qilish kerak:

- boshqarish uchun zarur bo'lgan harakatlar majmuini ta'minlaydigan bilim;
- boshqaruv rejasini amalga oshirish va tuzatish ko'nikmalari;
- o'z-o'zini rivojlantirish texnikasi.

5

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- amaliy ishlarni bajarish va xulosalash;
- interfaol keys-stadilar;
- blits-so'rov;
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlar namoyishi;
- jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.

6

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar xaqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ish yoki testni topshirish.

7

Asosiy adabiyotlar:

1. D.T. Yusupova. Boshqaruv tafakkuri tarixi. O'quv qo'llanma. – T.: «Innovatsion rivojlanishnashriyot-matbaa uyi». 2021 – 234 b.
2. N.Q.Yo'ldoshev. Menejmentga kirish. Darslik. – / T.: «Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi», 2021. 392 bet.
3. О.Пардаев. Менежмент. [Дарслик]. – Т.: «Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi», 2022. 348 б.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
M.E.Po‘latov

2024 yil “ 28 ” 08

Ro‘yxatga olindi: №__
2024 yil “ 28 ” 08

BOSHQARUV TAFAKKURI TARIXI

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi: 70411201 – “Menejment” (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)

SAMARQAND – 2024